

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrt leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravitelstvu v tiskarni sv. Cirila, koroske ulice št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oglasila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Politični položaj.

(V državnem zboru dne 3. julija govoril dr. L. Gregorčec.)
(Konec.)

Temu se mora odpomoči in se tudi more. Pravi se, da je žid kriv te revščine. To ni popolnoma resnično. Židje so marsikaj zakrivali, ali največ smo krivi sami, ker smo opustili krščanska načela v politiki in v gospodarstvu, ker smo v svoji zmoti, v svoji neumnosti podrli tiste blagodejne ograje, katere so se v prejšnjih stoletjih napravile proti kapitalizmu.

Te ograje se morejo in se morajo obnoviti. Kapitalizma ni treba s socialno demokracijo uničiti; dovolj je, če se postavijo ograje, in to je pot, na katero je pokazala papeževa okrožnica iz l. 1891. Papež priznava v tej okrožnici zasebno imetje, ne prepoveduje izrecno jemanja obresti, pravijo pa, da je pravična plača tista, ki omogoči delavcu in njegovi rodbini primerno življenje in prihranek, in zahtevajo socialnih preosnov.

Kar se dostaja naše države, tako je vladi nemogoče lotiti se socialnih preosnov, v kolikor je navezana na podporo zbornic. Dokaz se je pred kratkim doprinesel. Niti najvažnejša stvar, ki je pogoj vsaki preosnovi, se ni mogla dognati, namreč volilna preosnova. Kaj sledi iz tega? Da se mora vlada sama lotiti tega velikega vprašanja. K temu vodi več potov. Mogoče je kako volilno preosnovo siloma vpeljati, česar bi jaz ne priporočal; mogla bi pa tudi Taaffe-jevo volilno reformo tej ali novi zbornici, voljeni na podlagi sedanjega volilnega reda, predložiti.

Taaffe-jeva volilna preosnova je tako spretno postavljena, da je jedina, katera bi mogla obveljati. Ona pušča v miru sedanjo podlago, zastopstvo interesov, razširja pa volilno pravico skoro do splošne volilne pravice. Za vzprejetje v tej zbornici jej ni treba posebne večine, ker zadošča že navadna, tako pa dobi v tej zbornici vsaka vlada, če jo le hoče.

Gospoda moja! Vlada je predčerašnjim izjavila da se bo držala načel pravičnosti in nepristranosti. Te besede morejo tudi na slovansko prebivalstvo narediti dober utis, ako jim bodo sledila primerna dejanja. Na pr. da se prepusti rešitev davčne preosnove bodoči zbornici, da se nadomesté sedanji namestniki v Trstu, v Celovcu, v Gradcu in v Pragi, kajti sedanji namestniki niso poročstvo, da se bo v dotičnih kronovinah proti Slovanom postopalo dobrohotno, pravično in nepristransko. Končno je spravo s češkim narodom in njegovimi zastopniki, odpravo izjemnega stanja ne samo želiti, ta je potrebna, zakaj le na ta način je mogoče, da se nemško prebivalstvo v Šleziji, na Moravi in na Češkem s češkim porazume. Tako porazumljenje, taka sprava je je potrebna za nas vse, tudi za Jugoslovane, in mi to želimo, zakaj čim se bodo Nemci in Čehi na severu

porazumeli, pride tudi do porazumljenja med Nemci, Slovani in Italijani na jugu.

Zadnje besede poslanca Beera so me presenetile. Rekel je, da je srčna potreba njegovih volilcev, da on glasuje zoper celjsko postavko, ob enem pa je jasno namignil, da bi večina Nemcev na Češkem rada dosegla spravo. Tudi mi Slovenci smo vedno bili na to pripravljeni, in zahtevamo samo to, kar je za naše narodno življenje neobhodno potrebno. Veseli me, da je Beer izjavil, da je nemško prebivalstvo na to pripravljeno. Ne motim se torej, če rečem, da je med Nemci velika večina, ki našo Avstrijo prav tako želi in ljubi kakor mi Slovani in s temi se moremo in se bomo porazumeli. Dal Bog, da bi se to kmalu zgodilo. Lepšega in dragocenejšega daru bi našemu ljubljenu vladarju o petdesetletnici njegovega vladanja ne mogli pokloniti, kakor bi bila mir in sprava med njegovimi narodi. To daj Bog!

Slovenem gornjeradgonskega okraja!

Kakor je zadnjič že bilo naznanjeno, priredi politično in gospodarsko društvo za ljutomerski in gornjeradgonski okraj dne 1. septembra t. l. v Negovi politični shod. Kdor je bil dne 14. julija pri enakem shodu v Ljutomeru, mi bode rad pritrdil, da so takšni shodi prava šola za politično in gospodarsko življenje. Posebno nam v gornje-radgonskem okraju živečim Slovenem je takih shodov silno potreba. Kje je tukaj najti tiste zavednosti in tistega narodnega ponosa, kakor v ljutomerskem okraju? Vse premalo se zavedamo svoje slovenske narodnosti in svojih narodnih dolžnostij! Preveč se klanjamo nemškemu uplivu in kar je najslabše, krivim prerokom. Krivi preroki so bili že v starem testamentu na kaj slabem glasu. Sedaj niso nič boljši. Rojaki! Politični shodi imajo namen, da se na njih podučuje ljudstvo o dogodkih v javnem življenju, o svojih pravicah in dolžnostih. Ako bi mi Slovenci vedno in povsod tirjali svojih pravic, katere nam dajejo postave, in bi vsak Slovenec vedno izpolnjeval svoje politične in narodne dolžnosti, mi bi ne živeli v tako žalostnih razmerah. Mi bi ne trpeli, da gospodari tujec na naši zemlji in da pijavke in krivi preroki slepijo in izsesavajo naše ljudstvo. Takšne razmere morajo prenehati. Vam, rojaki, ki plačujete davke in so vam podeljene različne politične pravice, vam je sveta dolžnost, da se daste podučiti o svojih pravicah in da jih potem tako izvršujete, kakor vam velewa narodna zavest. Od vas je odvisno, ali bo še znanprej se šepiril na slovenski zemlji ošabni nemškutar, ali pa bo Slovenec na svoji lastni zemlji svoj lastni gospodar. Pridite tedaj vi zu-

pani, občinski odborniki in drugi veljavni moške in davkoplačevalci dne 1. septembra v mnogem številu na na politični shod v Negovo! Med drugimi bodete tam tudi slišali svojega državnega poslanca, veleč. gospoda dr. Gregoreca.

Cerkvene zadeve.

Pridiga

milostljivega knezoškofa Mihaela o blagoslovljenju križev za oba zvonika in za presbiterij nove slovenske župnijske cerkve Marije Device v Mariboru na praznik Karmelske Matere božje, dne 16. julija 1895.

(Dalje.)

Tretjič pravi od mene blagoslovljeni križ: Na tolažbo ljudem sem povišan. V resnici! Povišan na sleme presbiterija in na vrh obeh zvonikov, ki stojita kakor dva častljiva stražnika na desni in levi strani glavnega vhoda, povišan in gospodujoč, pravim, nad vsemi vrhunci veličastnega tempelja bode križ srečo oznanjal, tolažbo in blagoslov delil ter se svetil črez mesto in deželo. Jutranje solnce ga bode najprej pozdravilo, večerno pa najzadnje posijalo.

Naj sv. križ tudi v naših srcih zavzema imenitno mesto; naj bode začetek in konec našega dejanja in nehanja. Zasluži, da ga pred vsem povišujemo in častimo, pred vsem povzdigujemo in slavimo. Ako ga povišujemo, bomo tudi mi povišani. Ako se ž njim hvalimo, bode tudi križ naša večna hvala. Velikega apostola Pavla je bil križ edina hvala, kakor to sam svečano zagotavlja, rekoč: *Mihi autem absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri Jesu Christi.* Mene pa Bog varuj, da bi se z drugim hvalil, kakor skrižem Gospoda našega Jezusa Kristusa. (Gal. 6, 14). Poklekнем pred križ Gospoda našega Jezusa Kristusa, in prosim, da morete umeti širokost in dolgot, visočino in globočino skrivnosti odrešenja. (Efež. 3, 18). Kakor sv. Pavel tako so iskali in našli brezštevilni kristijani v križu tolažbo, slavo, izveličanje. Križ je bil slava apostolov-prvaka sv. Petra. Ko je nekega dne malosrčen hodil po samotnih ulicah rimskih ter je že nameraval zapustiti to branišče neverstva in bežati pred krvnikom Neronom, tedaj se mu prikaže Izveličar s težkim križem obložen na mestu, kjer še sedaj stoji mila cerkva: »Domine quo vadis«, katero vsakokrat rad obiščem, kadar v večno mesto priromam, da bi Petra videl. (Gal. 1, 18). Peter povpraša božjega mojstra: »Domine, quo vadis? Gospod, kam greš?« Jezus odgovori: »Na novo se hočem dati za-te križati«. Močno ganjen se blagi apostol zopet ohrabri, in kmalu potem umerje na hribu »Monte Mario« na križu z glavo navzdol za Križanega. — Sv. križ je bil ponos Petrovega rodnega in duhovnega brata sv. apostola Andreja, patrona in variha naše lepe lavantinske škofije. Ko je bil sv. Andrej od mestnega poglavarja Egeja v Patrah v Ahaji obsojen v smrt na križu in ko je križ zagledal, je klical prisrčno: O blagi križ, željno sem te iskal, sedaj pa našel! Vzami me izmed ljudij in izroči me Njemu, ki me je rešil na tebi.

Križ je bil čast in slava cesarja Konstantina Velikega. Ko je šel s svojo armado zoper Maksencija, zakletega sovražnika krščanstva, zagledata z armado na sinjem nebu čudežen, kakor zlato bliščeč križ z napisom: *Touto vixit.* V tem znamenju bodeš zmaga. Dal je napraviti bandera v podobi križa in pred armado nositi. Pogumno je hitel v boj in je popolnoma

premagal sovražnika pri mostu »Ponte Molle« blizu Rima. Rimljani so zmagovalcu pripravili krasen slavalok, ki se danes stoji. Poleg tega so postavili zmagovalčevo spominsko podobo, ki drži v desnici križ in nosi napis: »Po tem izveličavnem znamenju, ki pomenja pravo moč in krepost, sem jaz vaše mesto rešil trinogov in vrnil ljudstvu stari sijaj«.

Kakor ta proslavljeni vladar hvalil se je s križem tudi Rudolf Habsburški, veliki praded naše svetle vladarske rodovine. Ko so ga bili v Cahah ali Ahenu dne 24. oktobra 1273 kronali za rimsko-nemškega cesarja, in slučajno ni bilo žezla, vzame cesar Rudolf križ raz steno in zakliče: »Glejte znamenje Onega, ki je rešil nas in ves svet. To nam bodi mesto žezla«. In v resnici! Križ je bil odslej najmočnejša bramba slovite, starodavne Habsburške rodovine in države. Ko dne 16. junija 1619 uporniki priderejo v cesarski grad na Dunaju, in silijo v cesarja Ferdinanda II., naj sklene in podpiše nevarno pogodbo, izprosi si stiskani vladar nekaj časa za premislek. Tedaj pa gre v svojo sobo, poklekne pred križ, ga pomoči s svojimi solzami, in poljubi rane Križanega. V tem trenutku pa razločno sliši besede: »Ferdinande, Ego te non deseram!« Ferdinand, Jaz te ne bom zapustil! Osrčen se nato vrne k ustajnikom; tedaj pa na mah zadone trobente oklopnikom Dampierjevega polka, in cesar Ferdinand je bil rešen. Rešil ga je sv. križ. Ta križ še danes v c. in kr. dvorni kapeli na Dunaju skrbno hranijo kakor dragoceno svetinjo. In kot c. in kr. dvorni kapelan sem jaz večkrat ob nedeljah in praznikih pri večernicah vesel ponujal ta križ vernikom, da so ga poljubovali.

Bodi sv. križ tudi naša čast in naša hvala, bodi naša slava in naša rešitev!

(Konec prih.)

Mili darovi za družbo vednega češčenja.
Polzela 4 fl. 97 kr., Sv. Tomaž 10 fl. 23 kr., Sv. Ilj v Slov. gor. 20 fl. 28 kr., Slov. Bistrica 15 fl., Gornji grad 11 fl., Solčava 3 fl. 50 kr., Polje 10 fl., Planina 3 fl. 30 kr., Zabukovje 10 fl., Sv. Marija Magdalena v Mariboru 22 fl.

Gospodarske stvari.

Cepitev gorje.

(Konec.)

Zelenčkanje ali cepitev na zeleno se pa vrši po naslednjem načinu in navodu.

Drugi teden meseca maja, sploh, kadar so mladike dovolj dolge, in ko je tri dni bilo zaporedoma 17° R. toplo vreme, moramo začeti cepitev na zeleno. Zato si že prej pripravimo poveznihi trakovi iz volne ali pa iz elastike, ki se kupijo v prodajalnici g. Berdajsa v Mariboru. Tudi si določimo trse in cepiče. Eden ali dva dni pred zelenčkanjem si nož nabrusi ali kupi, ki se pri nožarju dobi, tudi si trse za ta namen pripravi, da gre delo potem ročno naprej, ali ti poseben težak pomaga. To pripravno delo obstoji v tem, da se vsa očesa in vsi postranski poganjki letošnjih mladik odrežejo ali poščipajo tako, da na vsej trti ostanejo samo listi in zelene mladike. Mesto cepljenja mora težak sam izbrati, ki bo tem višje na trsu, čem pozneje cepiš. Pri tem delu so tri poglavitne reči: Oster nož, zvesta poveza in urne roke. Zelene mladike za cepiče se shranijo ali od inod prinesejo v mokrem mahu.